

ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΥΧΗ, ΑΓΑΘΗ,
ΕΔΩΞΕ ΤΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΝΕΑΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΩΣ
ΠΙΕΡΙΑΣ "Ο ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ",
ΕΡΓΑΙΝΕΣΑΙ

ΔΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"
Ν. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ

Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ Αρ. Φύλλου 123 - Μάιος - Ιούνιος (Καλομηνιάς - Κερασινός) 2017

Εκδηλώσεις Μνήμης για τη Γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού από τους Ποντιακούς Συλλόγους Ν.Πιερίας

ΟΦΙΤΙΚΟ ΣΥΝΑΠΑΝΤΕΜΑ 2017

ΣΑΒΒΑΤΟ 19 – ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
ΝΕΑ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ ΠΙΕΡΙΑΣ

Η καθιερωμένη ανά χρόνο συνάντηση των απανταχού Οφιτών-μελών και φίλων του συλλόγου μας θα πραγματοποιηθεί φέτος το διήμερο Σάββατο 19 και Κυριακή 20 Αυγούστου στην κεντρική πλατεία του χωριού μας στη Νέα Τραπεζούντα. Καλούμαστε λοιπόν όλοι μας να συμμετάσχουμε σ' αυτήν την ξεχωριστή εκδήλωση που διοργανώνει ο σύλλογός μας με την συνεργασία και των υπόλοιπων φορέων του χωριού, και να συνδιασκεδάσουμε κάτω από τους ήχους της παραδοσιακής λύρας και το πλούσιο ποντιακό πρόγραμμα του διημέρου στο οποίο συμμετέχουν επώνυμοι καλλιτέχνες του ποντιακού χώρου, και φυσικά θα παίξουν λύρα και θα τραγουδήσουν και οι αξιόλογοι μουσικοί του χωριού μας.

Συγκεκριμένα το καλλιτεχνικό πρόγραμμα του διημέρου έχει ως εξής:

Σάββατο 19 Αυγούστου

Τραγούδι: Θεοδοσιάδης Κώστας
Τραγούδι-Λύρα: Συρανίδης Χρήστος
Λύρα: Παραδεισόπουλος Βαγγέλης
Λύρα: Αλχαζίδης Αλέξανδρος
Αρμόνιο: Αντωνιάδης Κωνσταντίνος
Τύμπανα: Γιασάρης Γιώργος

Κυριακή 20 Αυγούστου

Τραγούδι: Στεφανίδης Γιώργος
Τραγούδι: Καραγιαννίδου Αντωνία
Τραγούδι: Χαραλαμπίδης Σταύρος
Λύρα: Αλχαζίδης Αλέξανδρος
Λύρα: Παραδεισόπουλος Βαγγέλης
Αρμόνιο: Αντωνιάδης Κωνσταντίνος
Τύμπανα: Γιασάρης Γιώργος

Εκδηλώσεις μνήμης για την 98η Επέτειο της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου πραγματοποιήσαν οι Ποντιακοί Σύλλογοι του Νομού, την Κυριακή 21 Μαΐου στην Κατερίνη. Οι εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν με τη συνεργασία του Δήμου Κατερίνης και της Περιφερειακής Ενότητας Πιερίας. Το πρωί της Κυριακής 21 Μαΐου μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας τελέστηκε επιμνημόσυνη δέηση στον Ιερό Ναό Θείας Αναλήψεως, Προεξάρχοντας του Πρωτοσύγκελου της Ιεράς Μητροπόλεως Κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος, Αρχιμανδρίτου, π. Βαρνάβα Λεοντιάδη.

Ακολούθησε ομιλία για την Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου από τον εκπρόσωπο των Ποντιακών Συλλόγων του Νομού κ. Κυριάκο Παπαδόπουλο. Μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας έγινε η καθιερωμένη πομπή προς την πλατεία Γενοκτονίας, όπου και έγινε η κατάθεση στεφάνων από τις επίσημες αρχές του τόπου, από φορείς, κόμματα, από πολλούς πολιτιστικούς συλλόγους,

και από τα Ποντιακά Σωματεία του Νομού Πιερίας. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε προσκλητήριο νεκρών, τηρήθηκε ενός λεπτού σιγή και ανεκρούσθη ο Εθνικός μας Ύμνος από τη Φιλαρμονική του Δήμου Κατερίνης.

Το βράδυ της Κυριακής οι Εκδηλώσεις Μνήμης έκλεισαν με ομιλία που πραγματοποιήθηκε στο Συνεδριακό Κέντρο του Δήμου Κατερίνης με θέμα «Η Γενο-

κτονία των Ελλήνων του Πόντου – Οι κίνδυνοι συρρίκνωσης του Ελληνισμού και η ανάγκη Εθνικής Στρατηγικής». Ομιλητής ήταν ο κ. Γεώργιος Καραμπελιάς, Εκδότης-Συγγραφέας, και επικεφαλής του κινήματος «ΑΡΔΗΝ»

Από το Δ.Σ. του Συλλόγου
«Αλέξανδρος Υψηλάντης»

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΟ ΑΓΝΩΣΤΟ

ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΣΤΗ ΧΑΜΕΝΗ ΜΟΥ ΠΑΤΡΙΔΑ

Συνέχεια από το προηγούμενο φύλλο

Κάθισα πάνω σε ένα κλαδί κουνώντας τα πόδια μου και παρακολουθώντας την πορεία της μιζέριας να περνά από κάτω.

Οι άνθρωποι έμοιαζαν κακοποιημένοι με καθόλου ψυχική δύναμη και ανέκφραστα πρόσωπα, τα οποία δάκρυζαν από τον πόνο και την πείνα. Τα μάτια μου σταμάτησαν σε μια γυναίκα με δυο κορίτσια που αγωνίζονταν να κάνουν το κάθε βήμα τους, ιδιαίτερα το νεότερο κορίτσι. Αυτή τη στιγμή η καρδιά μου σταμάτησε. Ένιωσα μωδιασμένος με ψυχικό πόνο που μου προκάλεσε ένα κόμπο στο λαιμό, τα μάτια μου γέμισαν με δάκρυα που κατακυλούσαν στο πρόσωπό μου. Πήδηξα, φώναξα, τσίριξα εκστασιασμένος και έτρεξα και έπεσα στην αγκαλιά τους. Μετά από εννέα ατελείωτους μήνες συνάντησα ξανά τη μητέρα μου γεμίζοντας το μεγάλο κενό στη ζωή μου.

Από τους δέκα αδελφούς μου και τις δυο αδελφές μου, μόνο οι δυο μου αδελφές επιβίωσαν σύμφωνα με την μητέρα μου. Όλα τα αδέρφια μου, ξαδέλφια μου, θείοι και θείες στάλθηκαν σε διαφορετικές εξορίες, οπότε δεν γνώριζε αν κάποιοι ζούσαν ή αν είχαν πεθάνει. Όλη η οικογένειά μου είχε διαλυθεί και το ίδιο βάσανο πέρασαν πολλές χιλιάδες ακόμα άνθρωποι.

Η μητέρα μου ήξερε ότι είχα απαχθεί αλλά δεν γνώριζε αν ήμουν ακόμα ζωντανός. Είχαν κάνει τελετές για το σαρανταήμερο, τρίμηνο και εξάμηνο μνημόσυνό μου παρουσία και του ιερέα. Αυτό είναι ένα ελληνοχριστιανικό έθιμο που ένιωσε υποχρεωμένη να κάνει νομίζοντας πως δεν είχα επιβιώσει από τους κινδύνους.

συνέχεια στη σελ 4

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

ΟΦΙΤΙΚΟ ΣΥΝΑΠΑΝΤΕΜΑ

ΝΕΑ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ ΠΙΕΡΙΑΣ

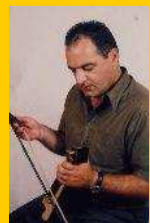
ΣΑΒΒΑΤΟ 19 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 20 ΚΥΡΙΑΚΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Κώστας Θεοδοσιάδης

Χρήστος Συρανίδης

Γιώργος Στεφανίδης

Αντωνία Καραγιαννίδου

Βαγγέλης Παραδεισόπουλος

Αλέξανδρος Αλχαζίδης

Σταύρος Χαραλαμπίδης

Γιώργος Γιασάρης

Δήμος Αθανασιάδης

Κώστας Αντωνιάδης

ΥΨΗΛΑΝΤΕΙΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΔΡΟΜΟΥ 2017 ΚΑΙ ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 10 Σεπτεμβρίου 2017, 11:00 πμ

ΤΟΠΟΣ: Νέα Τραπεζούντα Πιερίας

ΑΠΟΣΤΑΣΗ: 10.000 μέτρων (τρέξιμο αγωνιστικού χαρακτήρα) & 5.300 μέτρων (περπάτημα μη αγωνιστικού χαρακτήρα)

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ: 1) Μορφωτικός Ποντιακός Σύλλογος Νέας Τραπεζούντας Πιερίας "Αλέξανδρος Υψηλάντης", 2) Οργανισμός Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Πρόνοιας (ΟΠΠΑΠ) του Δήμου Κατερίνης και 3) Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας, Περιφερειακή Ενότητα Πιερίας.

Υποστηρικτής του αγώνα είναι ο Αθλητικός Πολιτιστικός Σύλλογος Δρομέων Πιερίας "ΖΕΥΣ".

Οι συμμετοχές θα περιοριστούν στις 300 και θα δοθεί προτεραιότητα στον αγώνα δρόμου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΓΩΝΑ ΔΡΟΜΟΥ: Ως αφητηρία και τερματισμός ορίζεται η κεντρική πλατεία Νέας Τραπεζούντας. Το τερν περιλαμβάνει ασφαλτο (κυρίως) και χαλίκι. Η διαδρομή είναι ευχάριστη αλλά και ιδιαίτερα απαιτητική καθώς συμπεριλαμβάνει συχνές υψομετρικές αυξομειώσεις. Η υψομετρική διαφορά του αγώνα ανέρχεται σε +155 μέτρα.

Συγκεκριμένα: τα πρώτα 2,5 χιλιόμετρα είναι ελαφρώς κατηφορικά έως πολύ κατηφορικά και παρέχουν στους συμμετέχοντες δρομείς την ευκαιρία μιας καλής προθέρμανσης. Μετά, και έως τα 3,2 χλμ ακολουθεί μία μάλλον απότομη ανηφόρα και οι αθλητές κατευθύνονται προς την Σεβαστή. Από τα 3,2 έως 6,7 χλμ (κατεύθυνση προς Κορινό και Κάτω Άγιο Ιωάννη) η διαδρομή είναι επίπεδη και κατηφορική και οι αθλητές κινούνται έχοντας μία πανέμορφη θέα του Ολύμπου. Πριν την είσοδο των αθλητών στον Κάτω Άγιο Ιωάννη τους περιμένει μία δύσκολη αλλά σύντομη ανηφόρα 250 μ. Μετά την ανηφόρα αυτήν οι αθλητές κινούνται περιφερειακά του Κάτω Αγίου Ιωάννη και έως το 8,8 χλμ η διαδρομή είναι κατηφορική και επίπεδη. Οι αθλητές θα πρέπει να αποθηκεύσουν δυνάμεις για τα τελευταία 1200 μ (αφήνοντας τον Κάτω Άγιο Ιωάννη και κατευθυνόμενοι προς στην Νέα Τραπεζούντα) καθώς αυτά είναι συνεχόμενη ανηφόρα! Τα τελευταία 150 μ προς την κεντρική πλατεία Νέας Τραπεζούντας είναι επίπεδα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: Η διαδρομή δεν έχει αγωνιστικό χαρακτήρα. Ως αφητηρία και τερματισμός ορίζεται η κεντρική πλατεία Νέας Τραπεζούντας. Το τερν περιλαμβάνει αποκλειστικά ασφαλτο. Η διαδρομή είναι ευχάριστη, χωρίς ιδιαίτερες απαιτήσεις και δίνει την ευκαιρία στους συμμετέχοντες να εξοικειωθούν με τους αγώνες δρόμου και να γνωρίσουν τα χωριά του Κάτω Αγίου Ιωάννη και της Νέας Τραπεζούντας.

Συγκεκριμένα: τα πρώτα 2 χλμ της διαδρομής είναι κατηφορικά. Ακολουθούν 500 μ χωρίς υψομετρικές διαφορές και μία απότομη ανηφόρα 250 μ πριν την είσοδο των περιπατητών στον Κάτω Άγιο Ιωάννη. Οι περιπατητές εισέρχονται στον Κάτω Άγιο Ιωάννη και διασχίζουν τον κεντρικό δρόμο του χωριού πριν πάρουν την ανηφόρα μήκους 1 χλμ που θα τους οδηγήσει στην κεντρική πλατεία της Νέας Τραπεζούντας για να τερματίσουν.

ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ: Ορίζεται στα 5 ευρώ (είτε για τον αγώνα δρόμου, είτε για την περιπατητική διαδρομή). Το ποσό θα πρέπει να καταβληθεί με την παραλαβή του αριθμού συμμετοχής.

ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΑΡΙΘΜΩΝ: Η παράδοση των αριθμών συμμετοχής θα γίνει την παραμονή του αγώνα, ημέρα Σάββατο 09 – 09 – 2017 και ώρες 19:00 – 21:00 από τα γραφεία του ΜΓΣ "Αλέξανδρος Υψηλάντης" τα οποία βρίσκονται στην κεντρική πλατεία του χωριού πλησίον του χώρου της εκκίνησης. Επίσης, οι αθλητές θα μπορούν να παραλάβουν τα νούμερα συμμετοχής τους και την ημέρα του αγώνα έως και μία ώρα πριν την εκκίνηση στην πλατεία του χωριού.

ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ – ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ: Αν και η διαδρομή δεν θα έχει ιδιαίτερη κίνηση, σε όλο το μήκος της, θα επιτηρείται από μοτοσικλετιστές καθώς και από εθελοντές του συλλόγου.

Ο αγώνας θα καλυφθεί υγειονομικά από το Σώμα εθελοντών Σαμαρειτών και Διασωστών του ΕΕΣ.

ΕΚΔΟΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ: Η χρονομέτρηση των αθλητών και η έκδοση των αποτελεσμάτων είναι υπό την εποπτεία της οργανωτικής επιτροπής. Δεν θα χρονομετρηθούν οι συμμετέχοντες στην περιπατητική διαδρομή και δεν θα γίνουν βραβεύσεις καθώς η διαδρομή δεν έχει αγωνιστικό χαρακτήρα.

ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ: ΑΝΔΡΕΣ: Γενική, 18 – 49 και άνω των 50, ΓΥΝΑΙΚΕΣ: Γενική, 18 – 49 και άνω των 50. Για να υπάρξει βράβευση στην κατηγορία θα πρέπει να υπάρξουν τουλάχιστον τρεις συμμετέχοντες σε αυτήν. Επίσης, όσοι, -ες βραβεύονται στην γενική κατηγορία δεν θα βραβευτούν πάλι στις ηλικιακές.

ΠΑΡΟΧΕΣ: Χρονομέτρηση (όχι ηλεκτρονική), πρωτότυπο μετάλλιο, τεχνικό t-shirt, αθλητικό σακίδιο με το λογότυπο της διοργάνωσης, φρούτα, ατομικό φιαλίδιο κρασιού, ατομικό ποντιακό γεύμα, αναμνηστικό δίπλωμα.

Στους πρώτους άνδρες και τις πρώτες γυναίκες θα δοθεί αθλητικό υλικό, προσφορά ενός εκ των χορηγών της διοργάνωσης.

Παραδοσιακά, ο τελευταίος τερματισάνας θα παραλάβει το μετάλλιο του από τον νικητή του αγώνα κάνοντας πράξη «ευ αγωνίζεσθε» και στέλλοντας το μήνυμα ότι όλοι είμαστε το ίδιο νικητές στην άθληση.

ΣΤΑΘΜΟΙ ΥΔΡΟΔΟΣΙΑΣ: Θα υπάρχουν δύο (2): στο 3,3 χλμ και στο 7,7 χλμ. Στην περιπατητική διαδρομή δεν θα υπάρξει σταθμός υδροδοσίας και οι συμμετέχοντες σε αυτήν θα πρέπει να φροντίσουν μόνοι τους τις ανάγκες τους σε υγρά.

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΔΗΛΩΣΕΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ – ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ:

Προθεσμία υποβολής δηλώσεων συμμετοχής ορίζεται η Τετάρτη 06 Σεπτεμβρίου 2017.

Περιορισμένη κατάθεση δηλώσεων συμμετοχής θα μπορεί να πραγματοποιηθεί και κατά την ημέρα του αγώνα αφού η οργανωτική επιτροπή εξετάσει τις ακυρώσεις που θα υπάρξουν. Σε κάθε περίπτωση οι συμμετοχές δεν θα ξεπεράσουν τις 300.

Η αποστολή των δηλώσεων συμμετοχής γίνεται στον παρακάτω σύνδεσμο: https://docs.google.com/forms/d/1ydaWfU9EVgEMUK7IfNeyHvF_FILm8epsKEjOnhbGcAg/viewform

Επίσης, αιτήσεις συμμετοχής μπορούν να κατατεθούν και στο site του Συλλόγου Δρομέων Πιερίας "ΖΕΥΣ" www.zeusrunnersclub.gr όπου υπάρχει σχετικό link. Εναλλακτικά, δηλώσεις συμμετοχής μπορούν να αποστέλλονται στο email ipsilantios@gmail.com.

Οι διοργανωτές παρακαλούν για την έγκαιρη αποστολή των δηλώσεων συμμετοχής για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του αγώνα με επιτυχία. Οι σύλλογοι δρομέων ενθαρρύνονται να στείλουν ομαδικά τις συμμετοχές τους. Ο κάθε αθλητής θα πρέπει να βεβαιώνει ότι τρέχει με δική του ευθύνη και έχει εξεταστεί πρόσφατα από ιατρό.

Δικαίωμα συμμετοχής στον αγώνα δρόμου έχουν όλοι οι αθλητές και αθλήτριες, άνω των 18 ετών. Η συμμετοχή σε άτομα κάτω των 18 δεν θα επιτραπεί. Για την περιπατητική διαδρομή δεν υπάρχουν όρια ηλικίας.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Πληροφορίες για τον αγώνα δίνονται στα τηλέφωνα 6974320831 (Γρηγοριάδης Δημήτρης) και 6937054415 (Παραδεισόπουλος Βασίλης). Για τους λάτρεις των μέσων κοινωνικής δικτύωσης:

<https://www.facebook.com/ipsilantios?ref=hl> όπου θα υπάρχει συνεχής ενημέρωση.

Με εκτίμηση
Η οργανωτική επιτροπή

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΟ ΑΓΝΩΣΤΟ

ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΣΤΗ ΧΑΜΕΝΗ ΜΟΥ ΠΑΤΡΙΔΑ

συνέχεια από τη σελ 1

Όλες οι κατασκηνώσεις τώρα ενώθηκαν στη Σαμψούντα, όπου συγκεντρώθηκαν περίπου 1.000 άνθρωποι και η πορεία εξορίας συνεχίστηκε στις παρακάτω πόλεις: της Νέας Καισαρείας, της Αμεσα (Amesa), του Χαντζί (Hadzi), της Ζαρά (Zara), της Ευδοκιάδας και πολλές ακόμη πόλεις που δεν θυμάμαι μέχρι που φτάσαμε στη Σεβάστεια.

Από τους 1.000 ανθρώπους που ξεκίνησαν την πορεία, μόνο 300 επιβίωσαν. Κι άλλοι που κατέφθασαν από την πόλη Αρπαί (Arpai) συνενώθηκαν με την κατασκήνωσή μας στη Σεβάστεια λίγες μέρες αργότερα.

Η Σεβάστεια μου χάραξε μνήμες που θα με στοιχειώνουν για πάντα. Το τσουχτερό κρύο από τους ανέμους, το χιόνι μέχρι τα γόνατα με ελάχιστο χώρο για κατάλυμα και λίγα κλεμμένα ρούχα από τους νεκρούς για να μην πεθάνουμε. Αργότερα στη ζωή μου το σώμα μου είχε έντονη ευαισθησία στο κρύο, ειδικά τα πόδια μου.

Η μητέρα μου έλαβε νέα από τους ανθρώπους της νέας κατασκήνωσης ίου μόλις είχαν φθάσει στο Αρπαί (Arpai) ότι ένα από τα μέλη της οικογένειάς μας, η σύζυγος του μεγαλύτερου μου αδελφού, που ήταν 20 χρόνια μεγαλύτερος μου, ήταν στην κατασκήνωση. Προσπαθήσαμε πάρα πολύ για να την εντοπίσουμε αλλά δυστυχώς ήταν πολύ βαριά άρρωστη και πέθανε σύντομα από τύφο. Απομακρύνθηκε με ένα ανοικτό κάρο και θάφτηκε. Μόνο ο Θεός ξέρει πώς και πού. Όταν ένα αγαπημένο μας πρόσωπο χανόταν δεν είχαμε άλλα συναισθήματα πλέον να δώσουμε παρά μόνο ένα δάκρυ γνωρίζοντας ότι ο θάνατος ήταν η μοναδική μας ελευθερία και για αυτό πολλοί άνθρωποι απλώς παρατούσαν τον αγώνα επιβίωσης. Ήμουν πολύ νέος για να συνειδητοποιήσω πλήρως την κατάσταση και εφόσον είχα την μητέρα μου ήμουν χαρούμενος.

Η Σεβάστεια ήταν μια μεγάλη πόλη και αφού η κατασκήνωσή μας βρισκόταν εκτός των ορίων της πόλης, πολλά από τα μικρά παιδιά τολμούσαν να εισέλθουν στην πόλη για να ζητιανέψουν ή να κλέψουν φαγητό και να επιστρέψουν οτιδήποτε μπορούσαν στους δικούς τους στην κατασκήνωση. Εγώ συμμετείχα σε αυτή τη δραστηριότητα αλλά πιάστηκα από την Τζαντάρμα (Chandarma, αστυνομία σε άλογα) και δεν μπορούσα να επιστρέψω. Το επόμενο πρωί τα παιδιά που πιάστηκαν, συμπεριλαμβανομένου και του εαυτού μου, είδαμε την κατασκήνωσή μας να φεύγει, αλλά μας πρόσταζαν να μην τους ακολουθήσουμε. Μερικά μεγαλύτερα παιδιά αρνήθηκαν να υπακούσουν και άρχισαν να τρέχουν προς τους εξόριστους που απομακρύνονταν, αλλά γρήγορα συγκεντρώθηκαν από την αστυνομία, κακοποιήθηκαν και απειλήθηκαν με τα όπλα και τα μαστιγιά τους. Ένα από τα αγόρια εκτελέστηκε επειδή αρνήθηκε να συμμορφωθεί, κάτι που μας έκανε να υπακούσουμε στις εντολές τους.

Δε θα ξεχάσω ποτέ αυτή τη στιγμή απελπισίας. Θα ένιωθα ποτέ ξανά την αγάπη της μητέρας μου; Η Σεβάστεια παραμένει ο εφιάλτης μου και τα μάτια μου πλημμυρίζουν με δάκρυα πάντα, όποτε θυμάμαι εκείνη την ημέρα. Πολλά χρόνια αργότερα έμαθα από μια θεία μου που επιβίωσε, ότι η μητέρα μου και οι δυο αδελφές μου πέθαναν από τύφο κατά τη διάρκεια των πορειών θανάτου και θάφτηκαν στα πλάγια του δρόμου κάπου έξω από τη Σεβάστεια.

Αφού έχασα την μητέρα μου συνέχισα να ζητιανεύω στην πόλη και να 5C«ΒΟΟ καταφύγιο οπουδήποτε μπορούσα αποφεύγοντας την Τζαντάρμα (Chandarma) και η προσπάθεια να μείνω ζωντανός ήταν αυτό που πλέον με ένοιαζε. Εκείνον τον καιρό μια τούρκικα γυναίκα με λυπήθηκε και ήταν πρόθυμη να με περιποιηθεί προσφέροντάς μου φαγητό και στέγη, όταν έμαθε τον τρόπο που έχασα την μητέρα μου και, αφού η ίδια δεν είχε παιδιά, δεν θα ήμουν πρόβλημα.

δεν υπήρχε κίνδυνος να πνιγώ. Η ταραχή από τις φωνές μου προσέκλυσε μερικούς ενήλικες και σύντομα και την αστυνομία. Σε όλη αυτή τη σύγχυση και έχοντας διαφύγει της προσοχής τους, ξέφυγα και έτρεξα προς την αντίθετη κατεύθυνση κοιτώντας πίσω για να δω αν με ακολουθούσε κανείς και διαπιστώνοντας ότι μόνο τα μεγαλύτερα παιδιά περικυκλώθηκαν από την αστυνομία. Δεν γύρισα ποτέ πίσω στην οικογένεια με τον φόβο μήπως βρεθώ ξανά σε παρόμοια κατάσταση.

Η Σεβάστεια ήταν μεγάλη πόλη με πολλά ελληνικά και αρμένικα σπίτια που ερημώθηκαν και έτσι ήταν εύκολο να βρω άλλο μέρος για καταφύγιο. Οι Αρμένιοι συμμετείχαν επίσης στην εθνική κάθαρση, χρόνια πριν αυτή ξεκινήσει εναντίον των Ελλήνων.

Το 1923, όλα τα ελληνόπουλα που κρύβονταν στην πόλη της Σεβάστειας συγκεντρώθηκαν από τις αρχές και τοποθετήθηκαν σε ένα κέντρο κράτησης. Αργότερα διαπίστωσα ότι αυτό έγινε λόγω της συνθήκης της Λοζάνης, μια συνθήκη που θα επέτρεπε την ανταλλαγή πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Μετά από 10 μήνες τοποθετηθήκαμε σε βαγόνια που έσεσαν άλογα και ταξιδέψαμε δια θαλάσσης για την Τραπεζούντα και τελικά στην Ελλάδα.

Πλέον ήμουν 10 ετών και κατάλαβα ότι κατευθυνόμασταν σε μια μακρινή χώρα χωρίς την ελπίδα να δω ξανά την οικογένειά μου. Χωρίς καμιά λύπηση ξεριζώθηκα από τον τόπο μου, χωρίς επιστροφή και βρέθηκα πάνω στο κατάστρωμα ενός πλοίου. Με αβέβαιο προορισμό και τη φροντίδα αγνώστων μακριά από όλους όσους γνώριζα, χωρίς τα αγαπημένα μου πρόσωπα από μια μεγάλη οικογένεια στο πλευρό μου.

Σταματήσαμε σε πολλά σημεία με την Αθήνα να είναι ο τελικός μας προορισμός, όπου μας οδήγησαν στο Ζάππειο Ορφανοτροφείο. Τα ελληνικά δεν ήταν η γλώσσα που μιλούσαμε, κάτι που έκανε τους πρώτους έξι μήνες πολύ δύσκολους αφού μιλούσαμε μόνο ποντιακά και τουρκικά. Τα νεοελληνικά μου ήταν τελείως άγνωστα, αλλά όντας νέος δεν μου πήρε πολύ για να μπορώ να επικοινωνήσω για όλα τα απαραίτητα ζητήματα. Η Ποντιακή Διάλεκτος είναι ο τελευταίος εναπομείνας σύνδεσμος με την Αρχαία Ελληνική γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε για χιλιάδες χρόνια.

Δέχθηκα την γενναιοδωρία της και για την ώρα τα βάζαντά μου τελείωσαν. Έμεινα σε αυτήν την οικογένεια για ένα μήνα περίπου. Μερικοί άνθρωποι στη ήξεραν ότι ήμουν Έλληνας, αλλά με άφηναν στην ησυχία μου, αφού ήμουν μικρός και δεν αποτελούσα απειλή για κανέναν.

Οι επαφές μου με αυτήν την οικογένεια τελείωσαν όταν εγώ μαζί με ακόμη δέκα περίπου παιδιά, μερικά μεγαλύτερα, παίζαμε κοντά στον ποταμό Κιζντιρμάκ (Kizdirmak), γνωστός ως Άγιος Ποταμός στα ελληνικά. Τα μεγαλύτερα παιδιά αποφάσισαν να γελάσουν μαζί μου. Με τύλιξαν μέσα σε μια παλιά κουβέρτα με έδεσαν και με πέταξαν στο ποτάμι. Ευτυχώς δεν ήμουν δεμένος πολύ σφιχτά και εκείνο το σημείο ήταν πολύ ρηχό με περισσότερη λάσπη παρά νερό και έτσι

Τα παιδιά στα ορφανοτροφεία σε όλη την Ελλάδα καταγράφηκαν. Ονόματα οικογενειών, χωριό, ηλικία και διάφορες άλλες πληροφορίες συγκεντρώθηκαν και διανεμήθηκαν σε όλη την Ελλάδα σε εφημερίδες και τοπικά φυλλάδια, ώστε οι επιζήσαντες συγγενείς να επανενωθούν με τις οικογένειές τους. Πολλά παιδιά βρήκαν τις οικογένειές τους, αλλά μερικά σαν κι εμένα δεν είχαν ούτε έναν επισκέπτη.

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου η κυβέρνηση αποφάσισε να αλλάξει το όνομά μου που ήταν Αβράμoglou και στα τουρκικά σήμαινε ο υιός του Αβραάμ και μου έδωσε το ελληνικό όνομα Αβραμίδης. Αυτή η αλλαγή του ονόματος υποδήλωνε πάλι την ποντιακή καταγωγή μας.

Ο λόγος που η οικογένειά μου που είχε επιβιώσει έκανε τόσο πολύ καιρό να με εντοπίσει ήταν ένα υπαλληλικό λάθος στους φακέλους μου. Για ανεξήγητους λόγους το όνομα της μητέρας μου φαινόταν να είναι Παρασκευή, ενώ θα έπρεπε να είναι Μαγδαληνή. Δεν μπορούσα να ψάξω τα έγγραφα εκείνη τη στιγμή γιατί οι ικανότητες μου στην ανάγνωση και τη γραφή ήταν πολύ φτωχές.

Την ίδια περίοδο περίπου μερικοί από τους επιζήσαντες συγγενείς μου μετακόμισαν πλέον και ζούσαν στην βόρεια Ελλάδα σε ένα μέρος που λεγόταν Μουριές-Κιλκίς. Ήταν ο μεγαλύτερος μου αδελφός Αγαθάγγελος, 22 χρόνια μεγαλύτερος μου (που έχασε τη γυναίκα του και τα 3 παιδιά του στις εξορίες), η ξαδέλφη μου Παρασκευή με το ένα της παιδί, τον Στυλιανό, και την αδελφή της μητέρας μου, τη Χατούνα.

Ο αδελφός μου έψαξε χωρίς αποτέλεσμα για παραπάνω από ένα χρόνο και πλέον τα παράτησε πιστεύοντας πως έχουμε πεθάνει όλοι. Μέχρι που ήρθε από την Αμερική ο ξάδελφός μου, ο Αναστάσης, και η έρευνα συνεχίστηκε με περισσότερη προσπάθεια για να βρουν περισσότερους από την χαμένη μας οικογένεια.

Ο Αναστάσης είχε μεταναστεύσει στην Αμερική πολλά χρόνια νωρίτερα και όταν έμαθε όλους τους κινδύνους που πέρασε η μεγάλη του οικογένεια, γύρισε ελπίζοντας την επανένωση, αφού είχε διαλυθεί.

Επισκέφθηκε πολλές κυβερνητικές αρχές επανένωσης επί ματαίω. Η αδερφή της μητέρας μου, η Χατούνα, ενημέρωσε τον Αναστάση ότι υπήρχε ένα παιδί με το επίθετο Αβράμoglou στο Ζάππειο Ορφανοτροφείο, αλλά το όνομα της μητέρας του παιδιού είναι Παρασκευή. Εξαιτίας αυτής της πληροφορίας η Χατούνα και ο αδελφός της ο Αγαθάγγελος, δεν το έψαξαν περαιτέρω. Ο ξάδελφος Αναστάσης πείστηκε ότι η πληροφορία που έλαβε, καθιστούσε απαραίτητο να ερευνηθεί περαιτέρω τους φακέλους που βρίσκονταν στο αθηναϊκό ορφανοτροφείο, εξαιτίας του γεγονότος ότι το παιδί είχε γεννηθεί στο Ακουνέλ.

Την ημέρα που έφτασαν με κάλεσαν στην αίθουσα συνεντεύξεων και προχωρώντας είδα το δάσκαλό μου με δυο αγνώστους. Ο δάσκαλος μου ζήτησε να τους πω το όνομά μου. «Χρήστος», απάντησα. Τότε με ρώτησαν το όνομα του πατέρα μου. «Σάββας», είπα. Και τότε το όνομα της μητέρας μου. «Μαγδαληνή», αποκρίθηκα. Ο ξάδελφος Αναστάσης χαμογέλασε και μίλησε για πρώτη φορά. «Τον βρήκαμε». Τώρα ήμουν μπερδεμένος βλέποντας την άγνωστη γυ-

ναίκα να κλαίει. Ο ξάδελφος μου επανέλαβε. «Τον είχαμε βρει». Η συγκίνηση ήταν πολύ μεγάλη για μερικές ακόμα ώρες, προσπαθώντας να καλύψουν όλα αυτά τα χρόνια πόνου, απώλειας και λύπης.

Το 1925, μια βδομάδα μετά την επανένωση, ταξίδεψα με τρένο προς τη βόρεια Ελλάδα στις Μουριές-Κιλκίς και συνάντησα τον αδελφό μου για πρώτη φορά. Ήμουν πολύ μικρός για να τον θυμάμαι καθώς υπηρέτούσε στον τουρκικό στρατό κατά τις πορείες εξορίας. Αποφάσισε να εγκαταλείψει το στρατό και να διαφύγει στην Ελλάδα με την πρώτη ευκαιρία, γιατί η παραμονή του μόνο στο θάνατο θα τον οδηγούσε, όπως έγινε στην περίπτωση της γυναίκας του και τριών παιδιών του που πέθαναν στις πορείες εξορίας.

Ζούσαμε φτωχικά παρόλο που ο Αμερικάνος ξάδελφος, ο Αναστάσης, έκανε ότι καλύτερο μπορούσε με τα λεφτά που έφερε μαζί του για να ενώσει τη διαλυμένη του οικογένεια όσο περισσότερο μπορούσε. Μου έδειξε απεριόριστη αγάπη και μας φρόντιζε οικονομικά σε μια μικρή κατοικία, όλους τους εξοριστούς επιζήσαντες συγγενείς.

Τον Ιούνιο του 1928 συνέχιζα το σχολείο έχοντας φτάσει στην Τετάρτη τάξη, ήμουν 15 ετών και μερικές φορές το έβρισκα δύσκολο αλλά το σχολείο ήταν κάτι που αγαπούσα πολύ. Ο ξάδελφός μου μας βοήθησε να αγοράσουμε 40 στρέμματα γόνιμης γης στο χωριό Αϊ-Γιάννης, περίπου 130 χιλιόμετρα νοτιότερα με θέα το καλυμμένο από χιόνι βουνό Όλυμπο. Η πιο κοντινή μεγάλη πόλη ήταν η Κατερίνη, μια ώρα δρόμο μακριά περπατώντας. Η περισσότερη από την γη ήταν πλουσιοπάροχη και γόνιμη, αλλά έπρεπε να καθαριστεί για να μπορέσουμε να φυτέψουμε καπνό. Τις ίδιες καλλιέργειες που είχαμε και στην πατρίδα μας, τον Πόντο. Η προσφορά που μας έδωσε ο ξάδελφός μου ήταν πολύ γενναιοδωρή και απογοητευτήκαμε όλοι, όταν αποφάσισε να γυρίσει στην Αμερική. Μέχρι εκείνη τη στιγμή πληρώσει πολλά για αυτή την καινούρια γη και έδωσε στον αδελφό μου αρκετά λεφτά, για να τελειώσω εγώ το σχολείο και γύρισε στην Αμερική με πολύ λίγα λεφτά, έχοντας ξοδέψει τα περισσότερα στην διαλυμένη οικογένειά του.

Η αξιοσημείωτη επαφή του με την οικογένειά του με σημάδεψε έντονα σαν έφηβο. Είχε διδάγματα, ευγένεια, σοφία, καλή διάθεση και χιούμορ. Μια ιστορία μου τον θυμίζει. Θυμάμαι ήταν η ημέρα που ο δάσκαλός μου ζήτησε από όλους τους μαθητές του να του βρουν ένα καλό καλάμι που θα χρησιμοποιούσε για να επιβάλλει πειθαρχία στους ζηρούς μαθητές και θα υπήρχε επιβράβευση για το καλύτερο καλάμι. Το καλάμι μου ήταν το καλύτερο και η επιβράβυσή μου ήταν να το δοκιμάσει στο χέρι μου. Η αντίδρασή μου ήταν την κατάλληλη στιγμή να αρπάξω το καλάμι από το γραφείο του και να το σπάσω. Όλοι ήξεραν ποιος ήταν ο λόγος και έτσι, μπροστά σε όλη την τάξη υποχρεώθηκα να γονατίσω πάνω σε ξερό καλάμπόκι και παρέμεινα κλειδωμένος σε μια αίθουσα μετά το σχολασμα. Νιώθοντας αδικημένος κατέστρεψα το παράθυρο και τμήμα του τοίχου για να βγω έξω. Πολλές ώρες αργότερα γύρισα σπίτι για να παρηγορηθώ από τον πιο αγαπημένο μου ξάδελφο, τον Αναστάση, που ήδη γνώριζε τα κατορθώματά μου και συμφώνησε ότι θα έπραττε τα ίδια αν βρισκόταν σε παρόμοια κατάσταση.

Ο ξάδελφός μου υποχρέωσε τον αδελφό μου να υποσχεθεί ότι θα με αφήσει να τελειώσω το σχολείο γνωρίζοντας την αγάπη μου για αυτό. Επίσης, ήταν αρκετά μορφωμένος, ώστε να γνωρίζει τη σημασία του στην ζωή μου. Επειδή ήμουν 15 ετών, ο ξάδελφός μου δεν μπορούσε να μου αφήσει μερίδιο γης. Όμως, εμπιστεύθηκε τον αδελφό μου ότι θα μου παραχωρήσει το μερίδιό μου στην κατάλληλη νόμιμη ηλικία. Αυτή ήταν η τελευταία φορά που τον είδα. Είχαμε μείνει σε επαφή δια αλληλογραφίας και ήξερα ότι παντρεύτηκε και απέκτησε ένα αγόρι και ένα κορίτσι. Απεβίωσε το 1975 σε μεγάλη ηλικία. Παρόλο που λαχταρούσα να τον δω ξανά, οι καιροί ήταν σκληροί και το ταξίδι στην Αμερική ήταν αδύνατον λόγω οικονομικών δυσκολιών.

Σεπτέμβριος 1928. Μόλις δυο μήνες αφού είχε φύγει ο ξάδελφός μου, ο αδελφός μου αποφάσισε ότι θα ήμουν περισσότερο χρήσιμος στο αγρόκτημα να βοηθώ στο καθάρισμα των χωραφιών από το να μορφωθεί. Δεν κράτησε την υπόσχεσή του και τα λεφτά που προορίζονταν για εμένα δόθηκαν για να καλυφθούν άλλες ανάγκες. Παρόλο που ήταν ο μεγαλύτερος μου αδελφός, ήταν αρκετά μεγάλος που θα μπορούσε να είναι ο πατέρας μου και ο σεβασμός προς το πρόσωπό του ήταν νόμος. Αρνήθηκα να κοιμηθώ στο σπίτι του αδελφού μου για ένα μήνα και κοιμόμουν στο στάβλο, που ήταν ένας τρόπος να εκφράσω τη διαμαρτυρία μου. Μόνο η θεία μου Χατούνα μου έφερε το φαγητό μου και θυμήθηκε τι έλεγα κατά τη διάρκεια των πρώτων μηνών που έφυγα από το ορφανοτροφείο.

Όλα ξεκίνησαν όταν ο ξάδελφός μου που ήταν στην ηλικία μου περίπου, ο Στυλιανός, και εγώ παίζαμε. Αποφάσισε να πάει και να πάρει κάτι να φάει γυρνώντας με μια βουτυρωμένη φέτα ψωμιού πασπαλισμένη με ζάχαρη. Αποφάσισα να κάνω το ίδιο και μου έδωσαν μια βουτυρωμένη φέτα ψωμιού μόνο χωρίς ζάχαρη. Τότε είπα: «Αν είχα μητέρα και εγώ τότε ίσως να είχα και εγώ λίγη ζάχαρη». Η θεία μου άρχισε να κλαίει, έχοντας υπομείνει τόσα πολλά και με τα συναισθήματά της να είναι ακόμα θερμά, εύκολα μπορούσε να καταλάβει κανείς γιατί αυτά τα λόγια την άγγιξαν τόσο πολύ.

Για δυο χρόνια δούλεψα καθαρίζοντας τη γη σαν αγρότης καλλιεργώντας καπνό και ήμουν πολύ δυνατός, ώστε η εργασία να βγαίνει χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία. Το 1930 η κυβέρνηση της εποχής εκείνης έδωσε σε όλους τους Πόντιους επιζήσαντες ένα χρηματικό ποσό σαν βοήθημα. Το μερίδιό μου δόθηκε στον αδελφό μου για να αποπληρώσουμε τη γη που κατείχαμε, αφού εγώ ακόμα δεν ήμουν στην κατάλληλη νόμιμη ηλικία. Ο αδελφός μου εγγυήθηκε μπροστά σε φίλους ότι το μερίδιό μου βρισκόταν σε καλά χέρια και με τον καιρό θα γινόταν δικό μου. Στο γεγονός αυτό υπήρξαν ως μάρτυρες τρεις φίλοι από το χωριό.

Κλήθηκα από το στρατό το 1934 και έφτασα στο βαθμό του επιλοχία σε 18 μήνες. Στις 14 Ιουνίου 1935 παντρεύτηκα στο χωριό μου την αγαπημένη μου Αναστασία Μαυροπούλου. Μεγαλώσαμε μαζί στον Αϊ-Γιάννη ως νεαροί. Θυμάμαι μερικές φορές που της πετούσα πέτρες επειδή σκαρφάλωνε στη συκιά μας και έτρωγε τα καλύτερά μας σύκα. Ήταν τα αγαπημένα της. Έκανα πολλά αστεία πράγματα, όπως ήταν να δίνω γλυκά σε μικρά μόλις δυο ετών αγόρια, αν πήγαιναν να πατήσουν τα πόδια άλλων μεγαλύτερων παιδιών. Επίσης, έδειξα το ταλέντο μου

στο ποδόσφαιρο. Όντας τερματοφύλακας μερικές φορές ανέβαινα στο οριζόντιο δοκάρει της εστίας και πηδούσα κάτω στο γήπεδο μόνο όταν η μπάλα πλησίαζε για να μπει γκολ. Ήμουν αρκετά σκληρός τότε, αλλά έτσι ήταν και οι καιροί που ζούσαμε.

Αφού παντρεύτηκα την Αναστασία, ζούσαμε με την μητέρα της, τη Φωτεινή, τον αδελφό της, τον Βασίλη, τη γυναίκα του, τη Νίκη, και ένα μικρό κοριτσάκι που το βάπτισα εγώ και του έδωσα το όνομα της μητέρας μου, Μαγδαληνή. Δυστυχώς το παιδί αρρώστησε βαριά και, παρά τις πολυάριθμες επισκέψεις στην Κατερίνη, οι γιατροί τα παράτησαν και μας έστειλαν πίσω στο χωριό. Το παιδί μπορούσε μόνο να κουνηθεί στο κρεβάτι του και πάντα αντιδρούσε φωνάζοντας τον μπαμπά του, ελπίζοντας να δει τον πατέρα του (Βασίλη) αυτήν την ασυνήθιστη απελπιστική περίοδο. Απεβίωσε μια βδομάδα αργότερα, ακριβώς πριν φτάσει ο πατέρας του. Ο Βασίλης προσπάθησε επί ματαίω να πάρει ειδική άδεια για να επισκεφτεί το ετοιμοθάνατο παιδί του, αλλά δεν του επιτράπηκε και έτσι έφυγε χωρίς άδεια, αλλά όλες οι προσπάθειές του ήταν μάταιες.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ

του ΗΛΙΑ ΣΠΑΝΟΥ

Είναι δύσκολο να κατανοήσει κανείς την ιστορία των λαών της Βαλκανικής, αν ήδη δεν έχει κατανοήσει την ιστορία των Μακεδόνων, του σπουδαιότερου λαού των Βαλκανίων. Άλλωστε, χωρίς τους Δωριείς Μακεδόνες είναι βέβαιο πως σήμερα δεν θα υπήρχε ίχνος ελληνικού πολιτισμού στη γεωγραφική περιοχή που λέγεται Ελλάδα.

Διότι ο ελληνικός πολιτισμός, αφού έκανε το γύρο του τότε γνωστού κόσμου με τους επιγόνους του Μεγάλου Αλεξάνδρου, επέστρεψε στην κοιτίδα του όχι ακριβώς ως ελληνικός, δηλαδή Ιωνικός, αλλά ως Ελληνιστικός. Ήδη η γραμματολογική διαφορά ανάμεσα στις καταλήξεις -ικός (ελληνικός) και -ιστικός (ελληνιστικός) δηλώνει από μόνη της τη σημαντική διαφοροποίηση που υπέστη ο ελληνικός πολιτισμός της κλασικής περιόδου, αυτός δηλαδή που διαμορφώθηκε κατά κύριο λόγο απ' το ένα από τα τέσσερα ελληνικά φύλα, τους Ίωνες της Μικράς Ασίας και τους ομοφύλους τους της Αττικής. Αν, λοιπόν, ο ελληνικός πολιτισμός δια των Μακεδόνων «περιόδευσε» τουλάχιστον στο μισό του τότε γνωστού κόσμου και επηρέασε ένα μεγάλο πλήθος λαών πολύ απομακρυσμένων απ' τη Μακεδονία, είναι φυσικό να επηρέασε ακόμα περισσότερο λαούς βαρβαρικούς, εγκαταστημένους κοντά στη Μακεδονία.

Όπως και να 'ναι πάντως ο ελληνικός και ο ελληνιστικός πολιτισμός δεν είναι το ίδιο πράγμα. Για να γίνει κατανοητή η διαφορά ανάμεσα στον ελληνικό και τον ελληνιστικό πολιτισμό, πρέπει κατ' αρχήν να επισημάνουμε τη γραμματολογική διαφορά ανάμε-

σα στις καταλήξεις -ικός και -ιστικός, που και οι δύο αφορούν επίθετα. Όμως, τα επίθετα με κατάληξη σε -ιστικός παράγονται από ρήματα σε -ίζω, και τα ρήματα σε -ίζω δηλώνουν πράξη επηρεασμού. Αντίθετα, στην ελληνική γλώσσα η κατάληξη -ικός (ανδρικός, παιδικός, στρατιωτικός κ.τ.λ.) δηλώνει ιδιότητα. Έτσι, ελληνικό είναι αυτό που προσιδιάζει στους Έλληνες, που είναι ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των Ελλήνων, που είναι ίδιον των Ελλήνων και κανενός άλλου λαού. Ενώ η κατάληξη -ιστικός, που υπάρχει σε επίθετα παραγόμενα από ρήματα σε -ίζω δηλώνει σχέση.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, ελληνιστικό είναι κάτι που έχει καταγωγική σχέση με την Ελλάδα, το άμεσα εξαρτώμενο απ' την Ελλάδα, χωρίς την οποία δεν θα ήταν δυνατό να υπάρξει. Που, όμως, δεν είναι ευθέως εξαρτημένο απ' την Ελλάδα, δεν είναι, θα λέγαμε, πρωτογενώς ελληνικό. Η σχέση ημών των Νεοελλήνων με το (αρχαίο) ελληνικό ήθος και τον (αρχαίο) ελληνικό πολιτισμό δεν είναι ευθέως ελληνική, είναι ελληνιστική. Όχι μόνο γιατί ο ελληνικός πολιτισμός επέστρεψε στην κοιτίδα του (παραλλαγμένος) δια του Χριστιανισμού που δεν είναι τυπικά ελληνική αλλά ανατολική πολιτιστική παράμετρος, αλλά και διότι ο χρόνος και οι αλλαγές που αυτός συνεπάγεται μας απομάκρυναν κατ' ανάγκη απ' την αρχική έννοια Έλλην.

Ο σημερινός νεοελληνικός πολιτισμός, λοιπόν, είναι ελληνιστικός με μία έννοια πολλαπλή: Εξαιτίας μιας θρησκείας που εισήχθη στην Ελλάδα και τροποποίησε τα ήθη και την ηθική της εξαιτίας μια γλώσσας που δεν είναι η (αρχική) ελληνική, αλλά μία απλοποιημένη παραλλαγή της, αυτή που δημιούργησαν οι Αλεξανδρινοί γραμματοδιδάσκαλοι με τρόπον τέτοιο, που να γίνεται εύκολα κατανοητή και από βάρβαρους, και κυρίως εξαιτίας της δυναμικής της ιστορίας, που συνεχώς τροποποιεί τις κοινωνικές παραμέτρους και τα πολιτιστικά δεδομένα.

Άλλωστε, κανένας απόγονος δεν είναι κατ' ανάγκη όμοιος με τον πρόγονο. Ο γιος ενός έξυπνου και πολιτισμένου πατέρα μπορεί κάλλιστα να είναι και βλαξ και απολίτιστος. Γιατί, λοιπόν, να μη συμβαίνει

το ίδιο και με τους λαούς, όπου τα πράγματα είναι απ' τη φύση τους ακόμη πιο χασοκά και ακατάστατα, ακόμη πιο τυχαία απ' όσο στη μείξη των χρωμοσωμάτων; Πάλι καλά, να λες που διατηρούμε κάποια ελληνιστικά ίχνη, πράγμα που το οφείλουμε στους Μακεδόνες. Που σήμερα είναι το ένα πέμπτο του συνόλου των Ελλήνων. Και τούτο χάρη στους πρόσφυγες που αποτελούν το 45% του σημερινού πληθυσμού της Μακεδονίας. Πράγμα που σημαίνει πως χωρίς τους Έλληνες που ήρθαν απ' την Μικρά Ασία και τον Πόντο ανάμεσα στο 1910 και 1925 (σύνολο 1.221.849 ψυχές) ιδέα δεν έχω αν η Μακεδονία θα ήταν δυνατό να είναι σήμερα ελληνική. Είπαμε, τις εθνότητες και συνεπώς τα στηριγμένα σ' αυτές εθνικά αλλά και πολυεθνικά κράτη τα δημιουργούν οι άνθρωποι και όχι μόνο τα εδάφη.

Ας δούμε, λοιπόν, τους Μακεδόνες από πιο κοντά. Το αξίζουν και με το παραπάνω. Άλλωστε, το είπαμε ήδη, η ιστορία των λαών της Βαλκανικής χωρίς τους Μακεδόνες δεν θα είχε το νόημα που έχει σήμερα. Από δω, και συγκεκριμένα από την πόλη του Φιλίππου, τη Φιλιππούπολη, ξεκινάει εκείνη η τρομερή χριστιανική αίρεση των Βογόμιλων, που για πέντε αιώνες θα φέρεται τα πάνω κάτω στη Βαλκανική κυρίως αλλά και σ' ολόκληρη τη βυζαντινή επικράτεια. Οι Βογόμιλοι ήταν ένας ιδιόρρυθμος εξισλαμισμός, κυρίως των κατοίκων της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης. Αλλά και των Ελλήνων της νότιας Μακεδονίας, των Βαλαάδων (ή Βαλαλάδων) που τους χαρακτηρίζουν ελληνόφωνους Τούρκους, ενώ είναι μάλλον εξισλαμισθέντες Έλληνες, μερικοί μόνο απ' τις πολλές χιλιάδες εξισλαμισθέντων Ελλήνων, που μόνο η ελληνική μωρία θα ήταν δυνατόν να τους χαρίσει στους Τούρκους, για μόνο το λόγο πως εξισλαμίστηκαν.

Τα πρώτα έγκυρα ντοκουμέντα για την ιστορία των Μακεδόνων χρονολογούνται από τον 7ο π.χ. αιώνα, τότε που ο πρώτος Μακεδόνας Βασιλιάς, ο Περδίκας Α', ιδρύει το κράτος των Μακεδόνων υποτάσσοντας, τους Παίονες, τους Βοττιαίους, τους Ηδώνες, τους Εορδαίους, τους Ιλλυρίους και πάρα πολλούς άλλους μικρότερους προμακεδονικούς, ας τους πούμε έτσι, λαούς, που θα αφομοιωθούν με τους Μακεδόνες για να δώσουν το πρώτο υπολογίσιμο εθνολογικό κράμα σε μία περιοχή που δε σταμάτησε ποτέ να αναμειγνύει τις πάμπολλες λαότητες που έζησαν στο πλούσιο έδαφος της.

Όμως, η κυρίως ιστορική περίοδος των Μακεδόνων αρχίζει τον 4ο π.χ. αιώνα με τον βασιλιά Αλέξανδρο Α' τον Φιλέλληνα (498-454 π.χ.). Πολύ απασχόλησε τους ιστορικούς ο χαρακτηρισμός Φιλέλλην. Αλλά μπέρδεψε μόνο όσους αντιλαμβάνονται την ιστορία σαν μία διαδοχή υιών καταγομένων από τον ίδιο πατέρα, και όχι σαν μία διαδοχή υιών καταγομένων από τον ίδιο πατέρα, και όχι σαν μία διαδοχή πολιτισμών. Το γεγονός πως οι Μακεδόνες είναι Δωριείς, δε σημαίνει απολύτως τίποτα από πολιτιστικής απόψεως. Σε σχέση με τους πρωτοπόρους Ίωνες, οι Δωριείς Μακεδόνες, όπως και όλοι οι Δωριείς, εκπολιτίζονται πάρα πολύ πιο αργά. Όχι μόνο γιατί τους χωρίζουν χίλια χρόνια από την λεγόμενη «Κάθοδο των Αχαιών» και των Ιώνων που κατεβαίνουν σχεδόν μαζί με τους Αιολείς και τους Αχαιούς απ' το Βορρά, αλλά και διότι βρίσκονται αρκετά μακριά απ' το λίκνο του ελληνικού πολιτισμού, την Ιωνία (τα παράλια της Μικράς Ασίας) καθώς και απ' την απέναντι Αττική, που κατοικείται από Ίωνες. Άλλωστε, πολλοί Αθηναίοι, με προεξάρχοντα τον φανατικό αντιμακεδόνα Δημοσθένη, δεν αναγνωρίζουν τους Μακεδόνες σαν Έλληνες. Όχι γιατί δεν είναι Έλληνες εκ καταγωγής (οι αρχαίοι Έλληνες μισούν θανάσιμα την καταγωγική αιματολογία και θα έσκαγαν στα γέλια αν μας άκουγαν να αιματολογούμε εθνολογικά) αλλά διότι δεν είναι ακόμα τόσο πολιτισμένοι, όσο οι νότιοι Έλληνες.

Ας μη μας διαφεύγει πως για τους αρχαίους Έλληνες, Έλληνες είναι οι της ελληνικής παιδείας μετέχοντες. Οι Έλληνες Μακεδόνες ολοκληρώνουν τον σταδιακό (πολιτιστικό) εξελληνισμό τους κατά τον 4ο τέταρτο αιώνα π.χ. Επί Περδίκκα Β' (438 - 413) και επί Αρχελάου (413 - 399) αρχίζει πλέον να μη γίνεται διάκριση, από πολιτιστικής απόψεως, ανάμεσα στους βόρειους και τους νότιους Έλληνες. Πάντως, ο εξαιρετικά φιλόδοξος Φίλιππος Β' (359 - 336), αφού τσαλαπάτησε όλους τους μνηστήρες του θρόνου, κατέβηκε κατά κάτω και υπέταξε στην εξουσία του όλους τους νότιους Έλληνες. Για να τους ενώσει λεν μερικοί. Απλώς τους κατάχτησε, έτσι απλά και καθαρά, καινούργια εδάφη

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

Ο Αριστοτέλης του Νικομάχου γεννήθηκε στα Στάγυρα της Μακεδονίας το 384 π.Χ. και πέθανε στην Χαλκίδα της Εύβοιας το 323 π.Χ. από στομαχικό νόσημα καθώς μαρτυρούν οι βιογράφοι του. Ο πατέρας του ήταν γιατρός, του βασιλιά της Μακεδονίας Αμύντα Β' ο οποίος υπήρξε πατέρας του Φιλίππου. Η μητέρα του Αριστοτέλη Φαιστιάς, καταγόταν από την Χαλκίδα και ανήκε, και αυτή όπως και ο πατέρας του, στο γένος των Ασκληπιάδων. Το γένος της οικογένειας του Αριστοτέλη ήταν γνήσια ελληνικό αφού η πόλη της καταγωγής του Στάγυρα, είχε πληθυσμό καθαρά ελληνικό γιατί ήταν αποικία των Ανδρείων. Φαίνεται ότι ο Αριστοτέλης σε πολύ νεαρή ηλικία έχασε τον πατέρα του και την μάνα του. Ο πρόξενος από τον Αταρνέα, της Αιολίδας ανέλαβε την φροντίδα του. Το 367 π.χ. απεστάλη από τον πρόξενο σε ηλικία 17 ετών, στην Αθήνα για να φοιτήσει στην Σχολή που ίδρυσε ο Πλάτων, την περίφημη Ακαδημία. Εκεί ο Αριστοτέλης έμεινε επί 20 χρόνια από το 367 π.χ. μέχρι το 348 π.χ. Αυτή η μακροχρόνια παραμονή του στην Πλατωνική Ακαδημία θεωρείται πρωτοφανής, δεδομένου ότι, ο Αριστοτέλης ήταν προσωπικότητα, με μεγάλη πνευματική οξύδερκεια. Το 348 π.χ. πέθανε ο Πλάτων και στην Ακαδημία τον διαδέχθηκε ο γιος της αδελφής του Ποτώνης, Σπεύσιππος. Ο Αριστοτέλης εγκατέλειψε την Αθήνα, μαζί με τον Ξενοκράτη τον Χαλκηδόνιο και εγκαταστάθηκαν στην Άσσο πόλη της Τρωικής Ακτής, απέναντι από την Λέσβο. Φαίνεται ότι το αίτιο της φυγής του Αριστοτέλη από την Αθήνα δεν ήταν μόνο η διαδοχή του Πλάτωνα, αλλά και η όξυνση των σχέσεων των Αθηναίων, με το Φίλιππο. Ο Αριστοτέλης ήταν μέτοικος, και έως το 335 π.χ. βρίσκεται στην Μακεδονία για την διαπαιδαγώγηση του Αλεξάνδρου. Μετά το 335 π.χ. και αφού ο μαθητής του ανέβηκε στον θρόνο της Μακεδονίας, ο Αριστοτέλης εγκαταστάθηκε στην Αθήνα και ίδρυσε το «Λύκειον» ή λεγόμενη Περιπατητική Σχολή. Το 323 π.Χ. πεθαίνει ο Αλέξανδρος, και η θέση του στην Αθήνα έγινε δύσκολη, και εκτός των άλλων κατηγορήθηκε για προσβολή των θεών και ασέβεια, γιατί σε ένα κείμενό του έγραφε πως με τις προσευχές, δεν βράζει νερό. Έτσι αναγκάστηκε να φύγει για την Χαλκίδα, όπου και πέθανε το επόμενο έτος 322 π.χ. Οι Σταγίριτες αργότερα μετέφεραν και έθαψαν τα οστά του στην πατρίδα του. Ο Αριστοτέλης δημιούργησε μεγάλο σε έκταση και αξία φιλοσοφικό και επιστημο-

**Πάντες Άνθρωποι
του ειδέναι
ορέγονται φύσιν.**

νικό έργο. Με την πραγματεία «Όργανον» καθιέρωσε τους κανόνες της Λογικής, που σε διάστημα 25 αιώνων δεν μπόρεσαν οι Σοφοί να προσθέσουν ούτε μία οξεία. Υπήρξε ιδρυτής πολλών επιστημών, Θεολογία, Φυσική, Βιολογία, Ψυχολογία, Ηθική, Πολιτική, Φιλοσοφία, Αισθητική. Ο Αλεξανδρινός Έρμιππος υπολόγιζε τον αριθμό των έργων του Αριστοτέλη σε «400». Ο Διογένης Λαέρτιος βιογράφος πολλών φιλοσόφων, υπολόγιζε των αριθμό των στίχων

των Αριστοτελικών συγγραμμάτων, σε 44 «μυριάδες». Οι μαθητές του Σοφού διαχωρίζονταν, σε εξωτερικούς και εσωτερικούς, αυτοί οι τελευταίοι κατείχαν «την Απόρρητον διδασκαλία», αυτήν δηλαδή την Σοφία που δεν ήταν για τους πολλούς παρά μόνον για τους γνήσιους εραστές της Φιλοσοφίας. Κορυφαίο έργο αυτής της διδασκαλίας θεωρούνται τα «Μετά τα φυσικά», την ονομασία αυτή πήρε το έργο, από την έκδοση του Ανδρονίκου του Ρόδιου 1ος αιώνας π.χ. και λόγω της θέσης που είχε το κείμενο στην βιβλιοθήκη του, ήταν δίπλα από τα φυσικά, του Αριστοτέλους και έτσι ονομάστηκε «μεταφυσική» ή κατ' άλλους οντολογία. Μας διασώζει ο Πλούταρχος ο οποίος ήταν και Ιεροφάντης στο Δελφικό Μαντείο, στο βιβλίο του «Περί Αλεξάνδρου», πως ο Αλέξανδρος παραπονέθηκε στον δάσκαλό του λέγοντας, σε τι θα διαφέρουμε εμείς που κατέχουμε την απόρρητον διδασκαλία από τους άλλους ανθρώπους τους κοινούς θνητούς. Και ο Αριστοτέλης απάντησε πως δεν πρόκειται να καταλάβει κανείς το έργο αν δεν το διδάξει ο ίδιος. Τόσο πολύ μας λέει ο Πλούταρχος (ετέχνωσεν) τον Νου του Αλεξάνδρου ώστε να κατανικά όχι μόνον του πολεμίου αλλά και τους καιρούς και τόπους. Και όταν ζητούσε να δει κάποιον, αυτός αυτόματως παρίστατο ενώπιον του. Και στα Γαυγάμηλα επέτυχε την Νίκη λέει γιατί αετός από τον αέρα, του έδειχνε από ψηλά που είναι το αδύνατο σημείο των περσών. Ο ίδιος ο Αριστοτέλης ονομάζει τα μετά τα φυσικά:

«Πρώτη φιλοσοφία ή Θεολογία»

γιατί αναζητεί και ασχολείται με τις πρώτες αρχές και τα πρώτα αίτια των όντων. Θεία εννοεί ο Σοφός «Τα αίδια τα αεί ωσαύτως έχοντα» όπως είναι τα αστέρια, οι πλανήτες που πάντα παραμένουν «ανόλεθρα». Γιατί μας λέει πως κάτω από τον υποσελήνιον τόπο, υπάρχει γέννησης, και φθορά αλλοίωση και μεταβολή.

Πάντες άνθρωποι του ειδέναι ορέγονται φύσιν

Το παράπονο είναι το πρώτο θεώρημα της μεταφυσικής. Που πάει να πει πως όλοι οι άνθρωποι εκ φύσεως, αυτοφυώς, θέλουν να μαθαίνουν. Να δούμε τώρα τι εννοεί ειδέναι, ειδέναι θα πει γνωρίζω, και αφού

γνωρίζω έχω επιστήμη την οποία απέκτησα με πείραμα και απόδειξη. Τώρα θα πούμε τι είναι φύσις για τον Αριστοτέλη.

Φύσις είναι κάποια αρχή του κινήσθαι και ηρεμείν. Φύσις είναι ο σκοπός, δηλαδή αν κάτι είναι παρά φύσιν είναι κακό.

Φύσις είναι η ουσία των εχόντων αρχή κινήσεως. Φύσις είναι το αγαθό τω γένει.

Η Φύσις ή δια το αναγκαίον κάνει κάτι ή δια το βέλ-

τιον. (το καλύτερο δηλαδή)

Φύσις είναι συνώνυμον της λέξεως έξις. Δηλαδή είναι κακής φύσεως λέμε αυτός, έχει κακήν έξιν.

Πάντες άνθρωποι του Ειδέναι ορέγονται φύσιν, και λέει παρακάτω ολοκληρώνοντας το θεώρημα, «Σημείον δε ή των αισθήσεων αγάπης» δηλαδή εξηγούμε: απόδειξη για αυτά που σας λέω είναι ότι αγαπάμε τις αισθήσεις μας, παραδείγματος χάριν αγαπάμε την όραση γιατί μέσω της οράσεως και των άλλων αισθήσεων γνωρίζουμε την φύση και τον κόσμο. Για αυτό προσέχουμε και αγαπάμε τα μάτια μας.

Το γένος των ανθρώπων ζει με την τέχνη και με τον Λογισμόν.

Πάνω από όλα, ο άνθρωπος έχει μνήμη, έτσι και δεν έχεις μνήμη πας χαμένος δεν θυμάσαι τίποτα. Μνήμη λοιπόν είναι αυτά που γνωρίζουμε και κατέχουμε μέσω των αισθήσεων αποθηκευμένα. Από την Μνήμη πολλών ομοίων πραγμάτων, γίνεται μια εμπειρία. Από τις εμπειρίες πολλών πραγμάτων, γίνεται μία τέχνη. Δηλαδή ας πούμε, έχουμε ένα μάλιστα ο οποίος, ξέρει και χτίζει τούβλα αυτός είναι ο εμπειροτέχνης. Πάμε παρακάτω. Αυτός που ξέρει και χτίζει τούβλα και όχι μόνο αλλά και πέτρες και οτιδήποτε άλλο καθολικά είναι ο τεχνίτης δεν είναι απλός εμπειροτέχνης. Επομένως, έχουμε την μνήμη, μετά την μνήμη έχουμε την εμπειρία, μετά ακολουθεί η τέχνη, και ύστερα όταν κατέχουμε όλο το κατασκευαστικό σχέδιο μιας οικοδομής π.χ. λέγεσαι αρχιτέκτων, κάτοχος επιστήμης δηλαδή. Άρα η κεντρική ιδέα αυτών που θέλει να μας πει ο Σοφός είναι ότι:

«Πάσα διδασκαλία και πάσα μάθησις διανοητική, εκ προουπαρχούσης γίνεται γνώσεως».

Και σε αυτό το σημείο διαφωνεί με τον Πλάτωνα ο οποίος έλεγε ότι η γνώσις είναι ανάμνησις της ψυχής. Την έχουμε μέσα μας δηλαδή, από τον επουράνιο κόσμο των ιδεών των όντος όντων κατά τον Πλάτωνα.

Ενώ ο Αριστοτέλης υποστηρίζει και λέει, επιστήμη έχουμε όταν γνωρίζουμε τα αίτια και φτάσουμε σε αυτό που λέει.

«ούκ ἄλλως ἔχειν»

δηλαδή αφού έκανα πείραμα και βρήκα απόδειξη, κατέληξα να πω ότι δεν γίνεται να είναι αλλιώς, τότε έχουμε Γνώση και Επιστήμη.

Ο Λογισμός.

Λογισμός μας λέει ο Σοφός είναι ο ενεργητικός και παθητικός μας νους, ο ενεργητικός νους μας λέει είναι καθαρή ενέργεια, που υπάρχει στην ψυχή του Ανθρώπου, και είναι Θεός, σεβαστός, ιερός δηλαδή. Παθητικός νους είναι ο υποδοχέας ας πούμε, το κερί που πάνω του, καταγράφονται οι πληροφορίες, που μας δίνουν οι αισθήσεις. Όταν πεθαίνει ο άνθρωπος μαζί πεθαίνει και η ψυχή μας λέει ο Σοφός. Ο μόνος που δεν πεθαίνει είναι ο Θειώτατος και αμιγής ενεργητικός μας νους, ο οποίος μας λέει έρχεται όταν γεννιόμαστε «θύραθεν» δηλαδή από έξω και φεύγει πάλι όταν το υπόλοιπο σώμα μαζί και η ψυχή, έχουν υποστεί τον νόμο της φθοράς και του τέλους. Και σε αυτό το σημείο διαφωνεί με τον Πλάτωνα ο οποίος μιλάει για αθανασία της ψυχής.

Τα πρώτα αίτια

Πρώτο είναι το «Ειδικόν αίτιο» που θα λέγαμε απλά ότι είναι το κατασκευαστικό σχέδιο. Αν δεν της σχέδιο, δεν κάνεις τίποτα. Για να κάνεις μια βάρκα θέλει να της ένα σχέδιο. Και αυτό το σχέδιο στην Κωδική γλώσσα που χρησιμοποιεί ο Σοφός λέγεται: « το τι ην είναι» δηλαδή το είδος ή μορφή ή λόγος της ουσίας.

Δεύτερο το υλικόν αίτιο

η ύλη λοιπόν είναι το υλικόν από το οποίο κατασκευάζονται τα πράγματα. Αν θέλω να κάνω ένα κρεβάτι είναι το ξύλο. Αν θέλω να κάνω ένα ζευγάρι παπούτσια είναι το δέρμα. Η ύλη είναι η υποδοχή, είναι αυτό που τα δέχεται όλα, και μαζί με το είδος που το υποδέχεται και αυτό κάνει το: «Εκ τούτων» δηλαδή την «ουσία» ένωση λοιπόν ύλης και είδους είναι αυ-

τό που λέμε ουσία η οποία μας λέει δεν αποδεικνύεται αλλά ορίζεται διαλεκτικά.

Τρίτον, ποιητικόν αίτιον ή Όθεν.

Η αρχή την κινήσεως. Δηλαδή από κει που ξεκινάμε να κάνουμε κάτι. Π.χ. ποιητικόν αίτιο του γιου είναι ο πατέρας του. Και του αγάλματος ο Γλύπτης.

Τέταρτον αίτιο το τελικόν αίτιον.

Το οποίο αντίκειται στο ποιητικό αίτιο γιατί είναι η ολοκλήρωση της κίνησης, και το τέλος του σκοπού, που άρχισε από το ποιητικό αίτιο. Και εξηγούμε: Π.χ. όταν ο Γλύπτης ξεκινάει να φτιάξει το άγαλμα, πρώτα έχει ολοκληρωμένο, στο μυαλό του, το σχέδιο και κατόπιν φτιάχνει το άγαλμα. Άρα το τελικόν αίτιο είναι ταυτόχρονα και η Αρχή.

Ο άνθρωπος είναι πολιτικόν και κοινωνικό ζών

Ας δώσουμε τον ορισμό του ανθρώπου κατά τον Αριστοτέλη: Ο άνθρωπος είναι ζών στο Γένος, στο είδος είναι άνθρωπος. Και είναι ζών πεζόν δίπουν με δύο πόδια, δηλαδή. Άπτερον, δεν έχει φτερά, γελαστικόν, γελάει δεν γελάν όλα τα ζώα, και είναι επιστήμης δεκτικόν, μπορούν δηλαδή να μαθαίνουν και να γνωρίζουν, οι άνθρωποι.

Και λέει παρακάτω για τον άνθρωπο.

«Τελειώθεν των ζώνων βέλτιστον. Χωρισθέν δε Νόμου και δίκης το χειρίστον».

Που πάει να πει όταν ο άνθρωπος είναι τελειοποιημένος, από όλα τα ζώα είναι το καλύτερο. Αν όμως αποχωρισθεί, από τους Νόμους και τη δικαιοσύνη, είναι το χειρότερο.

Η πολιτική κοινωνία, κατά τον Αριστοτέλη είναι σύνολο ατόμων, που σκέπτονται, και ενεργούν ως, πολιτικά όντα, και σε αυτό διαφέρουν, από τις κοινωνίες των άλλων ζώνων. Καταλαβαίνουν δηλαδή οι άνθρωποι, τις έννοιες του δικαίου, του αγαθού του ωφέλιμου, και μπορούν να εκφράζονται με την Λογική. Τα άλλα ζώα, εκφράζονται μόνον με συναισθήματα. Ο άνθρωπος όμως έχει τον νου με τον οποίο εκφράζει τις ιδέες που συνδέουν τα μέλη της πολιτικής κοινωνίας μεταξύ τους. Η διαφορά λοιπόν των ανθρώπων σε σχέση, με τα ζώα είναι η αντίληψη, ο άνθρωπος λειτουργεί με τον νου, και την αντίληψη, και τα υπόλοιπα ζώα με το συναίσθημα. Και μας λέει παρακάτω: αν δείτε κάποιον να ζει μόνος, πάνω στα βουνά χωρίς να έχει κοινωνία, με άλλους ανθρώπους δύο πράγματα, μπορεί να συμβαίνουν, ή ότι είναι θηρίον ή είναι Θεός.

Ο Αριστοτέλης διακρίνει τριών ειδών πολιτεύματα. Την Βασιλεία, την Αριστοκρατία, και εδώ εννοεί την Αξιοκρατία. Και το άριστο πολίτευμα κατ' αυτόν την Άριστη «πολιτεία» ένα μίγμα ολιγαρχίας και Δημοκρατίας. Παίρνει δηλαδή τα καλύτερα στοιχεία, από τα δύο προαναφερθέντα και φτιάχνει την «Άριστη πολιτεία».

Παρακάτω μας λέει: Όταν τα πολιτεύματα ξεπέφτουν, από την οχλοκρατία και τους Δημαγωγούς τότε παρατηρείται «παρέκβαση». Παρέκβαση της Βασιλείας είναι η τυραννίδα, της αριστοκρατίας η ολιγαρχία, και της «πολιτείας» η δημοκρατία. Βαρύτερη μορφή παρέκβασης είναι η τυραννίδα.

Τείνω προς την Δημοκρατία λέει γιατί αποτελεί μεσότητα ανάμεσα στην ολιγαρχία, και την τυραννία. Και όταν το μέσον καταπέσει, το ένα άκρο επιτίθεται στο άλλο. Αυτά ακρούν νομίζω για τα πολιτικά.

Ηθικά

και η θεωρεία της Μεσότητας.

Η λέξη ήθος προέρχεται από το αρχαιοελληνικό «ΕΘΟΣ».

Έθος, έθιμον, ήθος. Για να αποκτήσουμε ήθος μας λέει ο Σοφός πρέπει να κάνουμε κάτι κατ' επανάληψη να δημιουργήσουμε. Έθιμον, τι είναι το έθιμον αυτό που το γιορτάζουμε την τάδε ημερομηνία. Και επειδή η επανάληψη είναι η αρχή πάσης μαθήσεως, αποκτούμε την αρετή, και το ήθος, με τον Εθισμόν. Να εθιστούμε με έξις προς την αρετή και κατόπιν λέμε αυτός ο άνθρωπος έχει ήθος. Και όπως λέει ο Ηράκλειτος. «Ηθος ανθρώπω Δαίμων» δηλαδή το

ήθος είναι ο φύλακας άγγελος των ανθρώπων.

Οι αρετές είναι μεσότητες μας λέει, ο Σοφός. Η μεσότητα έχει δύο άκρα την έλλειψη και στην άλλη άκρη την υπερβολή. Η τήρηση λοιπόν του μέτρου είναι η μεσότητα των παθών. Ας φέρουμε ένα παράδειγμα. Μία έλλειψη είναι η δειλία, και μια υπερβολή είναι το θράσος, τι βρίσκεται στο μέσον, η ανδρεία. Μια έλλειψη είναι η τσιγγουνιά και μια υπερβολή είναι η ασωτία, τι είναι στο μέσον, η γενναιοδωρία. Αλλά και αυτή η ίδια η μεσότητα, δεν είναι σταθερή, καμιά φορά μπορεί να κλίνει, προς την έλλειψη ή το αντίθετο, προς την υπερβολή. Εξαρτάται λοιπόν η τήρηση του Μέτρου ανάλογα την Σοφία του ανθρώπου. Επομένως σωστό είναι να λέμε Μέτρον Άριστον.

Περί φιλίας

Φιλίες υπάρχουν τριών ειδών. Η φιλία της αρετής και του αγαθού. Η φιλία του συμφέροντος. Και η φιλία της ευχαρίστησης και των ηδονών.

Η φιλία των σπουδαιών ανθρώπων μας λέει ο Αριστοτέλης, στηρίζεται στην αρετή και το αγαθόν. Και είναι η πιο ασφαλής φιλία, η ομορφότερη και η μονιμότερη. Γιατί έχεις τον τάδε άνθρωπο φίλο για αυτό που είναι, γιατί είναι σωστός και αγαθός, και για τίποτε άλλο.

Η φιλία που στηρίζεται στην ευχαρίστηση, και τις ηδονές δεν έχει διάρκεια, γιατί αν δεν έχεις λεφτά να τους ευχαριστείς με γυναίκες, και συμπόσια ένας ένας φεύγουν. Η φιλία της ευχαρίστησης μας λέει ο δάσκαλος απαντάται, στους άξεστους και στους τυχαίους.

Η φιλία που βασίζεται στο συμφέρον δεν είναι ποτέ μακροχρόνια, και ασφαλής, γιατί μεταβάλλεται ανάλογα με το συμφέρον.

Ο Θεός του Αριστοτέλη Νήσις – Νοήσεως

Ο Αριστοτέλης αναζητεί τις αρχές των όντων και της κινήσεως, και καταλήγει: στο «Πρώτο Ακίνητον Κινούν», δηλαδή το όντος όν που είναι και η «ουσία των πάντων». Το σύστημα του Αριστοτέλη είναι Γεωκεντρικό δηλαδή όλα περιστρέφονται γύρω από τη Γη. Το Ακίνητον κινούν βρίσκεται στον εξώτατον δακτύλιο, και δίνει την κίνηση στους κατώτερους νόες, και έτσι μπαίνει σε κίνηση η Ύλη. Μία μορφή εκκρεμούς ας πούμε το ένα εκκρεμές μεταδίδει την κίνηση στο άλλο. Το Ακίνητον Κινούν είναι: «Ανόλεθρον και Αϊδιον» πάντα ίδιο δηλαδή και είναι αγέννητον. Δεν συμμετέχει της κίνησης, γιατί αν συμμετείχε θα υπήρχε και για αυτό γέννησις και φθορά, πράγμα αδύνατο γιατί ότι κινείται επιδέχεται αλλοίωσης και μεταβολής. Θα μου πείτε πως δίνει την πρώτη κίνηση αφού δεν συμμετέχει αυτής. Και στο σημείο αυτό μας λέει το αμίμητο ότι δίνει, την κίνηση ως αντικείμενο Αγάπης και επιθυμίας. Η μόνη κίνηση που κάνει, είναι να νοεί τον εαυτόν του, «Νόησις-Νοήσεως». Σε αυτήν την θεωρία του Αριστοτέλη, φαίνεται καθαρά ο ιδεαλισμός του, και είναι σε αντίθεση, με τους φυσικούς φιλοσόφους, της Ιωνίας, οι οποίοι έλεγαν ότι τα πάντα προέρχονται από την εξέλιξη της ύλης.

Κλείνοντας αυτή τη μικρή βιογραφία του Αριστοτέλη να πούμε πως η επίδραση του έργου του ήταν τεράστια, στην παγκόσμια ιστορία της φιλοσοφίας, και της επιστήμης. Καμία γνωσιοθεωρία, καμία επιστήμη, καμία τέχνη και έρευνα δεν μπορεί να ξεκινήσει τους τελευταίους 25 αιώνες εάν δεν ληφθεί υπόψιν η γνώμη του πανεπιστήμονα Σοφού. Από τους νεώτερους Σοφούς δύο τρείς μπορεί να χαρακτηριστούν περριπτού εφάμιλλοι.

Γράφουμε τέτοιου είδους κείμενα, για να κεντρίσουμε το ενδιαφέρον των Ελλήνων να ασχοληθούν με την Ελληνική Γραμματεία την μεγαλύτερη Γραμματεία του κόσμου. Βρίσκεις σε κάθε οικογενειακή βιβλιοθήκη τον τελευταίο Λατινοαμερικάνο συγγραφέα, ή κάποιον ινδό, Γκουρού, και δεν βρίσκεις, τα ιερά κείμενα των Ελλήνων τα κείμενα της αλήθειας, και του ανθρωπισμού.

**Παπαδόπουλος Σάββας
του Μακεδών**

ΚΟΦΚΙΑ

Μαρτυρία Σταύρου Σπανίδη και Ευθύμιου Γεωργιάδη (Νέα Τραπεζούντα Κατερίνης) στην δημοσιογράφο Ελένη Γαζή του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών το 1965

Ο οικισμός Κοφκία, κτισμένος σέ πλαγιά στην κοιλάδα του Baltaci dere. σέ υψόμετρο περίπου 300-400 μ., βρισκόταν 10 χλμ. ΝΑ του Σολακλί και 54 χλμ. Α-ΝΑ της Τραπεζούντας. Διοικητικά υπαγόταν στό καϊμακαμλί του Σολακλί, στό μουτσαριφλίκι της Ριζούντας καθώς και στό βαληλίκι της Τραπεζούντας. Εκκλησιαστικά ανήκε στή μητρόπολη Τραπεζούντος. Ο οικισμός ήταν μεικτός, αποτελούμενος από 20 ελληνικά σπίτια και 15 τουρκικά, πού βρισκόνταν σέ ξεχωριστό μαχαλά. Οι 135 Έλληνες του οικισμού μιλούσαν ποντιακά και διατηρούσαν την παράδοση πως ήταν όλοι γηγενείς. Στον οικισμό υπήρχε εκκλησία, αφιερωμένη στή Θεοτόκο Ζωοδόχο Πηγή, και δημοτικό σχολείο. Η οικονομία τον οικισμού βασιζόταν κυρίως στή γεωργία. Τό μοναδικό προϊόν πού παρήγαγε σέ αφθονία ή περιοχή ήταν τά φασόλια. Δέν υπήρχε όμως ή ανάλογη ζήτηση στην τοπική αγορά. Έτσι, οι περισσότεροι κάτοικοι έπαιρναν τόν δρόμο της ξενιτιάς μέ βασικό προορισμό τή Ρουμανία.

«Ερημία του Θεού, κανένας δέν ερχόταν γιά βοήθεια»

Μαρτυρία Σταύρου Σπανίδη (Νέα Τραπεζούντα Κατερίνης)

Στις 17 Ιανουαρίου τό 1923 πήγε γενική διαταγή σ' όλα τά χωρία των Χριστιανών νά σηκωθούν νά φύγουνε.

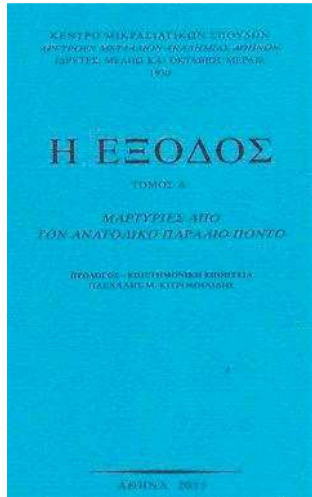
Ή από βραδύς ειδοποιήσανε οι ζαπτιέδες, τήν άλλη μέρα νά φύγουμε όλοι. Μουχτάρης τότες ήταν ο Σάββας ο Σπανίδης. Σ' αυτόν πήγανε οι ζαπτιέδες από τό Σολακλί, δώσανε τή διαταγή και είπανε, αργοπορία και παράταση δέν επιτρέπεται. Τήν άλλη μέρα όλοι έπρεπε νά ήμαστε στό Σολακλί. Η διαταγή έλεγε μόνο ρουχισμό νά πάρουμε μαζί μας. Χρήματα, χρυσαφικά, είπανε, δέν επιτρέπεται. Έτσι όπως ήτανε τά σπίτια μας γεμάτα, τά παρατήσαμε. Τροφίματα, ρούχα, ζώα, χωράφια, όλα τ' αφήσαμε. Εγκαταλείψαμε τό βίος μας όλο και φύγαμε. Αντίρρηση δέν είχε. Μάς βάλανε όλους και υπογράψαμε χαρτί ότι φεύγουμε θεληματικά κι αμέσως μπήκανε και λεηλατήσανε τά πράματά μας.

Πήγαμε απ' όλα τά χωρία στό Σολακλί. Μαζεύτηκε πολός πληθυσμός. Επτά χωρία χριστιανικά αδειάσανε. Τού Λέκα είχανε φύγει από νωρίτερα κι όταν φεύγαμε εμείς όλα τά σπίτια τους έρημα ήτανε. Μάς βάλανε και πήγαμε στα καφενεΐα. Τρία γρόσια τό βράδυ ενοίκιο πληρώναμε γιά νά κοιμηθούμε. Ορισμένοι πήγανε στου Λέκα και καθίσανε στα ρωμαϊκά σπίτια τά έρημα.

Μείναμε δεκαπέντε μέρες στό Σολακλί. Έρθε τούρτικο πλοίο και είπανε θά μπαρκάρουμε σ' αυτό και θά φύγουμε. Πληρώναμε ναύλο γιά νά ταξιδέψουμε. Είπανε, οι πιο αδύνατοι θά πληρώσουνε τό μισό ναύλο. Με βάρκες μπαίναμε στό πλοίο. Στα τελευταία μαζεύτηκε μεγάλη πολυκοσμία κι ό καπιτάνιος είπε ότι άλλοι δε θά μπουνε. Είδε ότι μαζευτήκανε πολλοί μέ τό μισό ναύλο κι απαγόρευσε νά μπουνε άλλοι. Έγινε μεγάλο κακό τότες. Κλάματα, φωνές ό κόσμος, οι γυναίκες, τά παιδιά. Παρακαλούσανε νά τους πάνουνε, προσπαθούσανε μέ τό ζόρι ν' ανεβούνε στό καράβι. Τίποτε δέν έγινε, τούς διώξανε. Μείνανε τότες περί τις δεκαπέντε χριστιανικές οικογένειες στή στεριά κι εμείς μπαρκάραμε και φύγαμε.

Τό πλοίο μιας πήγε Κωνσταντινούπολη. Μάς βγάλανε έξω και μιας στείλανε στα νησιά, στα Πριγκηπόννησα πού λένε. Μάς πήγανε στην Πρίγκηπο και μας τοποθετήσανε σέ δύο μοναστήρια, τού Αγίου Νικολάου και τού Αγίου Γεωργίου. Μισοί στό ένα μισοί στό άλλο. Μαζί μας ήτανε κι οι Σουρμεναίτ'. Είχε και τρίτο μοναστήρι στην Πρίγκηπο, τού Χριστού. Κι εκεί πρόσφυγες ήτανε, από άλλα μέρη όμως της Τουρκίας, όχι από τά δικά μας. Αυτοί μιλούσανε και τούρκικα.

Μάς κρατήσανε ένα μήνα στα μοναστήρια. Από και μάς μεταφέρανε στην Τούζλα και μάς βάλανε δεκαπέντε μέρες καραντίνα. Μάς πήγανε πάλι στην Πόλη, λίγες μέρες καθίσαμε και ήρθε πλοίο, ό «Άγιος Νικόλαος», και μάς πήρε. Ήτανε ρώσικο πλοίο και τό είχανε δώσει στους Έλληνες γιά τή μεταφορά μιας

Μάς βγάλανε στή Σαλαμίνα και μάς κρατήσανε εκεί ένα μήνα. Προτού μπουνε στή Σαλαμίνα, μάς βάλανε σέ πλοίο, επί τούτου, γιά νά μάς κάνουνε απολύμανση. Από και βγήκαμε και κατασκηνώσαμε στή Σαλαμίνα κι άρχισε ή κακουχία και τό θανατικό. Δυό χιλιάδες άνθρωποι ήμαστε στα τσαντήρια. Έλλειψη νερού είχε, δε γινόταν τακτική διανομή. Έπεσε αρρώστια και καθημερινώς πεθαίνανε πέντε μέ δέκα νομάτοι. Οι πιο ηλικιωμένοι, τά παιδιά, οι πιο αδύνατοι, δέν αντέξανε. Οικογένειες ξεκληρίσανε εκεί.

Μετά ένα μήνα, όσους απομείναμε, μάς πήρανε και μάς πήγαμε Θεσσαλονίκη. Μάς βάλανε στό Καρμπουρνού. Καθίσαμε οκτώ μέρες και μάς μεταφέρανε μέσα στή Θεσσαλονίκη, στό συνοικισμό τού Λεμπέση, στην Αγία Παρασκευή. Εκεί ήτανε οι λεγόμενοι συμμαχικοί θάλαμοι, σαν είδος στρατώνες, και μάς βάλανε εκεί. Καθίσαμε ένα μήνα και μετά ήρθε ή είδηση ότι είμαστε ελεύθεροι νά πάμε όπου θέλουμε. Νά διαλέξουμε, είπανε οι αρχές, μέρος ελληνικό μέ τή θέλησή μας και νά πάμε νά εγκατασταθούμε.

Στείλαμε επιτροπή από δικούς μας ανθρώπους, πατριώτες, νά βρει κατάλληλο μέρος. Πήγαμε, ήρθανε, είπανε πως βρήκανε τό καλύτερο, έξω από τή Δράμα, στό Παρανέστιο. Πήγαμε εκεί ομαδικώς απ' όλα τά χωρία τού Όφι. Άμα καθίσαμε λίγο, καταλάβαμε πως πέσαμε έξω στην εκλογή. Άσκημα πολυό ήτανε. Ερημία τού Θεού, κανένας δέν ερχόταν γιά βοήθεια. Προκοπή δέν υπήρχε. Αρρώστια, φτώχεια, θάνατος. Πάλι οι δικοί μας αρχίσανε νά φροντίζουνε νά πάμε κάπου άλλου, νά μή χαθούμε πάνω απ' τή γη. Επιτροπή έγινε και φρόντισε. Βρήκανε μεγάλο κτήμα έξω απ' τήν Κατερίνη και συμφωνήσανε τήν αγορά του. Δώσαμε όλοι τό μεριδίό μας κι αποκτήσαμε δική μας γη. Χρεωθήκαμε, αλλά σιγά σιγά μέ τήν καλλιέργεια ξεχρεώσαμε και γίναμε κύριοι. Ελάχιστοι μείνανε στό Παρανέστιο, μερικοί πήγανε και στην Κρύα Βρύση των Γιαννιτσών.

Οι οικογένειες πού μείνανε στην Τουρκία όταν φύγαμε εμείς, στα 1923 ήρθανε στην Ελλάδα από τή Ρωσία. Δεκαπέντε οικογένειες ήτανε περίπου. Πέντε έξι ήτανε από τού Χαλί, άλλες τέσσερις πέντε από Ζουρέλ, δυό τρεις από τού Γίγα κι ένα δυό από Κρηνίτα. Από τό δικό μας χωρίο είχανε μπαρκάροι όλοι, πλην δύο οικογένειες. Αυτοί, άμα φύγαμε εμείς, βρεθήκανε σέ απελπισία. Έρημοί μείνανε και χρήματα δέν είχανε. Οι γυναίκες και τά παιδιά κλαίγανε. Τότες έδειξε τήν καλοσύνη του ό Τούρκος. Οι ίδιοι οι αγάδες τούς μαζέψανε και τούς δώσανε και κατοικία και τροφή.

Τούς πήρανε οι αγάδες τού Εσκι Παζάρ και τούς βάλανε και καθίσανε στα Κονάκια. Δύσκολα περνούσανε. Τά μικρά παιδιά βγαίνανε και ζητιανεύανε. Πενητάρα δέν είχανε. Οι πιο φτωχές οικογένειες ήτανε πού μείνανε. Θέλανε νά νοικιάσουνε μοτόρι νά φύγουνε στή Ρωσία, πού ήτανε δικοί τους άνθρωποι, και δέν είχανε τό χρήμα.

Τρεις μήνες καθίσαμε κοντά στους Τούρκους αγάδες. Στο τέλος συμφωνήσανε μ' έναν Τούρκο πού είχε μοτόρι και τού είπανε, άμα τούς πάει Ρωσία, θά πληρωθεί εκεί μέ καπνά από τούς Ρωμιούς. Κρατήσανε οι μοτορτζήδες τρία παιδιά γιά όμηρους, γιά εγγύηση. Φύγαμε οι οικογένειες, τό μοτόρι γύρισε μέ τά καπνά και τότες στείλανε και τά τρία παιδιά στους γο-

νούς τους.

«Τούς Ρωμιούς τούς είχανε υποτακτικούς»

Μαρτυρία Ευθύμιου Γεωργιάδη

Ίδρυση του οικισμού. Γιά τό πως κατοικήθηκε ό τόπος ιστόριζαν οι γεροντάδες μας αυτή τήν ιστορία: Τρεις αδελφοί ήτανε εκεί στον τόπο γεννημένοι. Τά ονόματά τους ήτανε 'Ναστάς, Κωσταντίνος και Γεώργιος. Πρόγονοι δικοί μας ήτανε. Λυκοπάππιοι μας, τών δικών μας παππούδων παππούδες, έξι γενιές μπροστά από μάς. Τά ονόματά τους πέρασαν στις οικογένειές μας.

Αυτά τά τρία σπίτια ήταν μοναχικά όπου ήτανε στις μέρες μας ό τούρκικος ό μαχαλάς τό Χαράπαντο. Οι Τούρκοι κατοικούσανε στα Τούρκικα χωριά Χαστρικό και Τσαπογλαρί.

Μπέηδες κι αγάδες ήτανε. Γίνονταν τότες μεγάλοι αγώνες μεταξύ των αγάδων και των μπέηδων. Ντερεμπέηδες ήτανε. Έτσι τούς ονομάζανε. Ο αγώνας ήτανε γιά νά νικήσει ό ένας τόν άλλο και νά επικρατήσει. Όπως γίνεται και σήμερα μέ τά κόμματα στην Ελλάδα, ποιος νά ρίξει τόν άλλο.

Τούς Ρωμιούς τούς είχανε υποτακτικούς. Γιά νά μην κυκλοφορούνε αυτοί και κινδυνεύουνε από τόν εχθρό τους στέλνανε τό Ρωμιό νά κάνει τά ψώνια.

Στό Χαστρικό μέσα έγινε μία τέτοια φασαρία. Οι Τούρκοι, κάμποσοι πού κινδυνεύανε, σηκωθήκανε κι ήρθανε και κάτσανε στα σπίτια των Ρωμίων. Τότες όμως ή θρησκεία των Χριστιανών ήτανε πολυό αυστηρή. Χριστιανοί άνθρωποι νά κατοικούνε μαζί μέ τόν άπιστο δέν επιτρέπεται. Σηκωθήκανε οι τρεις αδελφοί ό 'Ναστάς, ό Γιωρικός και ό Κωστής και φύγανε. Βαδίζανε πρós Τραπεζούντα. Είπαμε θά μπουνε σ' ένα καράβι νά φύγουνε μακριά. Φτάσανε Σούρμενα και σταματήσανε σέ μέρος πού λέγεται Μαχνού, παράλιο μέρος. Οι Τούρκοι αγάδες πήρανε είδηση πως φύγανε οι Ρωμιό και τρέξανε από πίσω τους νά τούς προλάβουνε νά γυρίσουνε πίσω. Βρήκανε τούς τρεις αδελφούς οι αγάδες και τούς είπανε νά πάνε πίσω. Εκείνοι είπανε πως νά γυρίσουμε, στα σπίτια μας μέσα κάθονται δικοί σας Τούρκοι.

Ο αγάς Τσαπογλαρί ήτανε, τούς έδωσε υπόσχεση νά τούς δώσει άλλον τόπο και νά τούς κτίσει και σπίτια μόνο νά πάνε πίσω. Οι δύο αδελφοί γύρισαν. Ο άλλος πού πήγε δέν ξέρονε. Χάσανε τά ίχνη του και τήν ιστορία του.

Ο Τσαπογλαρί τούς έδωσε δικαίωμα νά κτίσουνε τά σπίτια τους στό ύψωμα επάνω. Τά πρώτα σπίτια τους ήτανε στα χαμηλά μέρη στα πόδια τού υψώματος. Έκεί έμειναν οι Τούρκοι κι έγινε ό μαχαλάς Χαράπαντο.

Από τά δύο αυτά αδέρφια κρατούνε όλες οι δικές μας οικογένειες. Από τό Κώστας ονομάστηκαν Κώτογλου και Κωτογλαρί και κατόπι Κωτιδης. Κι επειδή ό ένας από τούς δύο αδελφούς τούς παλιούς ήτανε σπανός, τό σόι του τό είπανε Σπανίδηςδες.

Από τότες οι Χριστιανοί στό χωρίο μας είχανε τήν προστασία των Τσαπογλαρί. Αυτοί μείνανε στό τούρκικο χωρίο Γερανό. ΄Ύστερα όμως ξέπεσαν οι αγάδες αυτοί και μάς πήρανε στην προστασία τους οι Άπτικογλαρί στό χωρίο Χαστρικό.

Πάσχα τού 1916 έφτασε ό ρώσικος στρατός στό Σολακλί. Στρατοπεδεύσανε εκεί.

Όλα τά χωρία τούς κάναμε υποδοχή. Κυττούσανε οι καμπάνες στις εκκλησίες, οι παπάδες όλοι μέ τή στολή τους και τά παιδιά μέ τά ξαπτέρυγα βγήκανε γιά προϋπάντηση. Έγινε λειτουργία σ' όλες τις εκκλησίες. Έρχονταν στρατιώτες και αξιωματικοί στα χωρία μας κι αγοράζανε κρασί και ούζο. Βάλανε και φτιάχνανε τό δημόσιο δρόμο της παραλίας από Σολακλί πρós Ρίζο. Δουλέψανε και Χριστιανοί μέ ημερομίσθιο. Ο κόσμος ήτανε ευχαριστημένος.

Οι Τούρκοι φοβήθηκαν πολυό. Μόλις ακούστηκε γιά τό Ρώσο πού έρχεται οι περισσότεροι σηκώθηκαν κι έφυγαν. ΄Ύστερα πού ησύχασε ή κατάσταση μερικοί γυρίσανε πίσω. Οι Ρώσοι δέν πείραξαν κανένα.

Οι δικοί μας κάνανε άσκημα πράματα. Άπό Οκτώβριο-Νοέμβριο τού 1917 μέχρι Ιανουάριο τού 1918 οι Ρώσοι αρχίσανε και φεύγανε. Η διαταγή από τό Λένιν ήτανε νά μην υπάρχει Ρώσος στρατιώτης σέ ξένο έδαφος.

Άμα φύγαμε μείναμε μόνοι στην ακυβερνησία. Καϊμακάμης δέν υπήρχε, ό καθένας ληστής έκανε ό,τι ήθελε. Γίνανε πολλά τότες από λεηλασίες και καταστροφές. Σ' έξι μήνες ήρθε καϊμακάμης από τήν Πόλη. Είπαμε, ησύχασε ή κατάσταση. Γίνανε όμως φασαρίες πάλι. Ο Μαχμούτ αγάς, πού είχε εξοριστεί όταν ήρθανε οι Ρώσοι κι επέστρεψε μετά, έβαλε στό νου του νά εξοντώσει τούς Χριστιανούς.

Στα 1920 βγήκε διαταγή νά φύγουνε οι άντρες από 18-65 χρονώ. Ελάχιστοι Χριστιανοί πήγανε. Από τό σύνολο των χωρίων αν πήγανε 10-12 νομάτοι. Άλλοι φύγανε Ρωσία κρυφά, άλλοι κρύφτηκαν. Οι ίδιοι οι Τούρκοι μάς κρύβανε στα σπίτια τους. Από τό χωρίο μας μόνο ένας έφυγε ό Γεώργιος Γεωργιάδης.

Από το άρμπουμ της Τιαχιάς

Ταξίδι στο χρόνο μέσα από το πλούσιο φωτογραφικό αρχείο του συλλόγου μας.

Αρχείο : Συλλόγου «Υψηλάντης»

Αφιέρωμα στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού μας

Το νέο Δημοτικό Σχολείο στις αρχές του '50 χωρίς να έχει διαμορφωθεί ακόμα ο αύλειος χώρος

Η πέμπτη και η έκτη τάξη του σχολικού έτους '61-'62 με την δασκάλα κ. **Τσιμπίκα Ελένη** και το δάσκαλο κ. **Δρούγκα Νικόλαο**

Απόφοιτοι Δημοτικού Σχολείου στα μέσα της δεκαετίας του 1960

Μαθητές και καθηγητές του Δημοτικού Σχολείου στα τέλη του 1960 με τη δασκάλα κ. **Φωτεινή Κυραμαριού**

Μαθητές και μαθήτριες του Δημοτικού Σχολείου τη σχολική χρονιά '71-'72 στη μέση ο δάσκαλος **Παναγιωτίδης Θωμάς** και η δασκάλα κ. **Ειρήνη Εμποριάδου**

Ημέρα εθνικής επετείου στα μέσα του '60